

Irena Kraševac

**Antičke teme kao ikonografski motiv historicističkog alegorijskog slikarstva
Primjer dekorativnih slikarskih kompozicija Gustava Klimta u riječkom kazalištu i Ivana Tišova u
Sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu**

Umjetnost 19. stoljeća snažno je obilježena antičkim utjecajima na području arhitekture i likovnih umjetnosti zahvaljujući arheološkim iskapanjima i povijesnoumjetničkim istraživanjima, koja su potaknula publiciranje brojnih izdanja na temu klasične umjetnosti, a europski su muzeji formirali svoje bogate zbirke grčke i rimske umjetnosti. Antika se u humanističkoj naobrazbi 19. stoljeća smatrala umjetničkim i etičkim vrhuncem zapadne civilizacije, a likovne akademije i umjetničke škole prakticirale su studiranje prema antičkim modelima na temelju vjernih odljeva antičke skulpture. Uživljavanje u svijet antičkih junaka, sveprisutnost kopija antičkih djela i brojnost originala koji su punili europske muzejske zbirke u 19. stoljeću pridonijelo je kreiranju specifičnog slikarskog žanra alegorijskih prikaza koji na temelju antičkih mitoloških i povijesnih tema i motiva izvodi nove ikonografske interpretacije prilagođene širem spektru djelatnosti koje se razvijaju na temelju snaženja građanske kulture, a svoj će vrhunac doseći na prijelazu stoljeća. Arhitektura ustanova javne namjene najčešće je okvir za takve alegorijske prikaze čiji su sadržaj i poruke nastojali prenijeti duh antike i humanizma kao europskog obrazovnog i odgojnog ideala. Na primjeru slikarskih djela historijskog alegorijskog žanra koja su naručena za hrvatske ustanove javne namjene, Gradsko kazalište u Rijeci i Sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu, razmatra se tema historijskog alegorijskog žanra, na temelju ikonografske analize i ikonološke interpretacije, ali i načina prijenosa antičke kulture, njezina kontinuiteta te konkretne i simboličke prisutnosti u kontekstu građanske kulture i ustanova u kulturi na prijelazu 19. u 20. stoljeće u Hrvatskoj. Riječ je o dvjema slikama Gustava Klimta: *Orfej i Euridika (Alegorija poezije)* i *Marko Antonije i Kleopata (Alegorija tragedije)*, naslikanima u Beču 1884./1885. i postavljenima na svod gledališta *Teatra Comunale* u Rijeci 1885. godine, te o slikama Ivana Tišova: *Artes Liberales* i *Scientiae Naturales – Scientiae Scolasticae*, naslikanima i postavljenima 1913./1914. kao supraporte u profesorskoj čitaonici Sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Osim analize i interpretacija alegorijskih prikaza, članak nastoji povezati ishodišne točke obojice umjetnika u bečkim obrazovnim modelima druge polovine 19. stoljeća, te komparativno povezati likovni žanr i stilske podu-